

مأخذ شناسی اربعین

اباذر نصر*

چکیده

در فرهنگ اسلامی، عدد «چهل» یکی از اعدادی است که در آیین‌های مذهبی، بسیار بر آن تأکید شده؛ از جمله مراسم چهلمین روز فوت درگذشتگان که به آن «اربعین» می‌گویند.

یکی از مهم‌ترین مراسم اربعین در فرهنگ شیعی، اربعین سیدالشهدا علیه السلام است که از دیرباز، بستر چالش‌های فراوان میان دانشمندان و پژوهشگران شیعه قرار گرفته و آثار ارزشمندی درباره نخستین اربعین امام حسین علیه السلام به رشته تحریر درآمده است. اکنون نیز مراسم عزاداری اربعین حسینی در کربلای معلا، هر سال باشکوه‌تر از سال پیش برگزار می‌شود و همه‌ساله میلیون‌ها عاشق سیدالشهدا علیه السلام از سراسر جهان برای برگزاری این آیین مذهبی به کربلا سفر می‌کنند.

این نوشتار، ۱۱۱ اثر ارزشمند را که درباره اربعین نگاشته شده در قالب ۵۳ کتاب، ۵۷ مقاله و یک پایان‌نامه تقدیم پژوهشگران و عاشقان اهل بیت می‌کند.

واژگان کلیدی: اربعین، امام حسین علیه السلام، مأخذشناسی، کربلا.

* کارشناس پژوهشکده حج و زیارت.

مقدمه

اربعین امام حسین علیه السلام در فرهنگ شیعی جایگاهی بسیار والا و ارزشمندی دارد؛ چون یک بار دیگر خاطرات و حوادث روز عاشورا در این روز زنده شده و نقطه عطفی در تاریخ اسلام و تشیع گردیده است. واژه «اربعین» مبنای فرهنگی نیز دارد؛ یعنی در فرهنگ اسلامی، در مناسبت‌های مختلف بر عدد ۴۰ بسیار تأکید و سفارش شده است. یکی از این مناسبت‌ها زیارت اربعین امام حسین علیه السلام است که اهمیت عدد چهل را در فرهنگ اسلامی و معارف شیعی نشان می‌دهد. دو مناسبت در این روز وجود دارد: یکی آمدن جابر بن عبدالله انصاری برای زیارت امام حسین علیه السلام از مدینه به کربلا در بیستم صفر سال ۶۱ هجری و بنابر قول مشهور، رسیدن اهل بیت علیهم السلام در این روز به کربلا، و دیگری تعلیم حدیثی از امام صادق علیه السلام به صفوان بن مهران جمّال، برای زیارت امام حسین علیه السلام در روز اربعین است.

این نوشتار، گزارشی از تألیفات پژوهشگران ارجمند درباره این موضوع است. در این مأخذشناسی کوشیده‌ایم تا تمام آثاری که درباره اربعین و زیارت اربعین به صورت کتاب، مقاله و یا پایان‌نامه منتشر شده را معرفی کنیم. البته این گزارش، تنها به ذکر اطلاعات مأخذشناسی آثار بسنده کرده و پروژه‌ای در زمینه کتاب‌شناسی توصیفی اربعین در گروه تاریخ پژوهشکده حج و زیارت در دست اجراست.

الف) کتاب‌ها

۱. آه از غروب فراق: نجوای خاموش جابر با مولایش حسین علیه السلام. سعید مقدس، تهران، مکیال، ۱۳۸۱، ۶۴ص.
۲. اربعین. رسول جعفریان، تهیه شده در معاونت امور فرهنگی، مدیریت آموزش، تهران، نشر مشعر، ۱۳۹۰، ۳۳ص.
۳. الاربعین الحسينية. محمد اشراقی (معروف به ارباب)، تهران، سازمان اوقاف و امور خیریه، انتشارات اسوه، ۱۳۷۹، ۳۵۰ص.
۴. اربعین امام حسین علیه السلام. حسن نمازی شاهرودی، تهران، دانشوران، ۱۳۷۸، ۱۶ص.
۵. اربعین حسینی: پژوهشی در بازگشت اهل بیت علیهم السلام از شام به کربلا. محمد امین پورامینی، با مقدمه آیت الله معرفت، قم، حسینین (ع)، ۱۳۸۲، ۱۲۴ص.
۶. اربعین در فرهنگ اسلامی. تهیه و تنظیم و ترجمه رضا تقوی دامغانی، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، ۱۳۶۸.
۷. اربعین در فرهنگ شیعه. محمد محسن حسینی طهرانی، قم، عرش اندیشه، ۱۴۲۶ق = ۱۳۸۴، ۱۱۷ص؛ قم، مکتب وحی، ۱۴۳۲ق = ۱۳۹۰، ۱۱۷ص.
۸. اربعین سید شهیدان کربلا. اصغر محمدی همدانی، تهران، گلزار کتاب، ۱۳۸۶، ۸۱ص.
۹. الاربعین فی التراث الشیعی. محمد محسن حسینی طهرانی، بیروت، دارالمحجة البيضاء؛ تهران، مکتب وحی، ۱۴۳۱ق، ۱۵۱ص.
۱۰. اربعین و چهل درس از کاروان آزادی آفرین کربلا. مرتضی مهدوی یگانه، تهران، جمهوری، ۱۳۸۷، ۱۲۳ص.
۱۱. اربعینة الامام الحسين عليه السلام فی وجدان الاسلام. عدنان عبدالنبي البلداوی، بغداد، ۲۰۰۹م، ۲۳ص.
۱۲. از عاشورا تا اربعین. محمد سرخوش، بوشهر، انتشارات بوشهر، ۱۳۸۸، ۱۳۱ص.
۱۳. از کربلا تا مدینه محرق القلوب. احمد بحرینی دشتی، اقتباس از کتاب محرق القلوب مهدی نراقی، قم، مؤسسه انتشارات عصر ظهور، ۱۳۸۴، ۳۵۲ص.
۱۴. با خاندان وحی: از عاشورا تا اربعین. حشمت الله فنبری همدانی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۹، ۱۷۳ص.

۱۵. تحقیق درباره اول اربعین حضرت سیدالشهداء علیه السلام محمدعلی قاضی طباطبائی، قم، بنیاد علمی و فرهنگی شهید آیت الله قاضی طباطبائی، ۱۳۶۸، ۹۶۳ص؛ تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۸۳، ۴۸۸ص.
۱۶. ثارالله خون حسین علیه السلام در رگ های اسلام (به ضمیمه تحقیقی درباره اربعین حسینی). حسین عندلیب همدانی، قم، مسجد مقدس جمکران، ۱۳۹۲، ۵۱۹ص.
۱۷. چله وصل (اسرار اربعین). سیدعلیرضا موسوی، اصفهان، انتشارات ذکری القلوبه ۱۳۹۳، ۱۱۰ص.
۱۸. چهل روز عاشقانه. محمدرضا سنگری، تهران، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۸۱، ۱۴۳ص.
۱۹. الخبر یقین فی رجوع السبایا لزيارة الاربعین: تاریخیا و فقہیا. حسن البدوی، بیروت، دار الولا، ۲۹۵ص.
۲۰. خطوات المتقين فی ثمار زیارة الاربعین. هادی الشیخ طه، کربلا، العتبة العباسیة المقدسة، ۱۴۳۱ق، ۳۰ص.
۲۱. در سنامه اربعین. مجید جعفرپور، قم، بیت الاحزان، ۱۳۹۰، ۲۵۶ص.
۲۲. دیوان اربعین الامام الحسین علیه السلام. ام سرور، قم، انتشارات حضرت عباس علیه السلام، ۱۴۳۲ق = ۱۳۹۰، ۲۰۰ص.
۲۳. راز بکاء: مصائب حضرت زینب علیه السلام از واقعه کربلا تا اربعین. مقصود باقری، تبریز، سالار، ۱۳۷۹، ۲۲۴ص.
۲۴. رسم دلدادگی: روایتی ادبی از اربعین حسینی از نگاه جابر بن عبدالله انصاری. علیرضا مرتضوی، تهران، ستاد عالی هماهنگی و نظارت بر کانون های فرهنگی و هنری مساجد، ۱۳۹۰، ۴۰ص.
۲۵. ریاض العارفين فی زیارة الاربعین. عادل علوی، قم، مؤسسه اسلامی تبلیغ و ارشاد، ۱۴۳۱ق = ۱۳۸۹، ۱۵۰ص.
۲۶. زیارت اربعین: آینه عرفان و آیت ایمان. با تبیینی از محمدحسن احمدی فقیه، قم، دارالتفسیر، ۱۴۲۳ق = ۱۳۸۱؛ قم، آیات بینات، ۱۴۳۰ق، ۴۸ص.
۲۷. زیارة الاربعین: دراسة موضوعیة فی اثبات مشروعیتها. کمال زهر، بیروت، امجاد، ۱۴۲۲ق، ۷۰ص.

۲۸. زیارت در اربعین: فضیلت زیارت اربعین حسینی در کربلا. محمدعلی نورانی یگانه قمی، قم، اثر قلم، ۱۳۹۲، ۸۷ص.
۲۹. زینب علیها السلام در حساس ترین و درخشان ترین دوران زندگی خود؛ از عاشورا تا اربعین. بدرالدین نصیری، به کوشش اسدالله مرادی بروجردی، کاشان، حسینیه آیت الله امامت کاشانی، مجمع متوسلین به آل محمد علیهم السلام، ۱۳۸۳، ۳۴۹ص.
۳۰. سریر اشک: ماتم نامه حسینی از محرم تا اربعین. به کوشش محمد (عارف) موسوی نژاد، با مقدمه ای از صادق حسینی اشکوری، قم، مجمع ذخائر اسلامی، ۱۳۸۷=۱۴۳۰ ق، ۱۸۲ص.
۳۱. شرح زیارة الاربعین للامام الحسین علیه السلام. السید حسون البطاط، بیروت، الفیحاء، ۲۰۱۳م.
۳۲. شرح زیارت اربعین سالار شهیدان همراه با زیارت عاشورا، دعای توسل، دعای عهد و دعای فرج. یدالله زمانی گندمانی، قم، چلچراغ، ۱۳۹۰، ۱۲۸ص.
۳۳. شعر اربعین. دفتر تحقیق و پژوهش بنیاد شهید انقلاب اسلامی، زیر نظر نصرالله مردانی، تهران، شاهد، ۱۳۷۷، ۱۶۴ص.
۳۴. صفریہ از روز اربعین تا آخر ماه صفر. علی فلسفی خراسانی، مصحح جواد ارشداد، مشهد، جعفری، ۱۴۰۶ ق = ۱۳۶۴، ۳ جلد.
۳۵. الفلسفة زیارة الاربعین: يتناول هذا الكراس العناوين التالية: البعد العقائدي والفكر لزيارة العتبات المقدسة. عدنان ساعدی، قم، بزم قلم، ۱۳۹۲، ۴۸ص.
۳۶. الكاظمية المقدسة و احیاء ذكری اربعینة الامام الحسین علیه السلام لعامی ۱۴۳۰ - ۱۴۳۱ ق، کاظمین، العتبة الكاظمية المقدسة، ۱۴۳۱ ق، ۷۹ص.
۳۷. الگوهای آسمانی «فاطمه و اربعین حسینی»: مجموعه سخنرانی های حاج سید محمد تقی حشمت الواعظین طباطبائی قمی. علی تقدیری، قطب الدین محمد رستگار، تهران، ۱۳۸۹، ۲۲۴ص.
۳۸. مجالس الاربعین فی مصیبة راس الحسین علیه السلام. نورالله ذاکر قاضی عسگر، اصفهان، بی نا، ۱۳۸۳ ق، ۱۳۹ص.
۳۹. مجلة صدی الاربعین. مجموعه مؤلفین، کربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ ق.
۴۰. مجموعه مقالات در زمینه عاشورا، اربعین و نوروز. محمدفاضل استرآبادی، قم، انتشارات شیعه شناسی، ۱۳۹۲.

۴۱. مرثیه‌نامه: اربعین و ورود به مدینه محرم و صفر ۱۳۸۸. مجید عیوضی، تهران، آرام دل، صیام، ۱۳۸۸، ۴۸ص.
۴۲. مسیر السایا و یوم الاربعین و یلیه اربعین الحسین فی الادب القریض والشعبی. محمود الشریفی، قم، الشریف الرضی، ۱۳۷۳، ۶۴ص، قم، باقیات، مکتبه فدک، ۱۴۲۸ق، ۱۷۶ص.
۴۳. مسیره الاربعین الحسینیة. علی حسین الخباز، کربلاء المقدسة، العتبة العباسیة المقدسة، قسم الشؤون الفکریة، ۲۰۱۲م.
۴۴. المسیره الملیونیة فی زیارة الاربعین. عبد مناف عبد محمود الخفاجی، بابل، دارالصادق، ۲۰۱۴م، ۱۲۳ص.
۴۵. المشی إلى الامام الحسین علیه السلام. محمود الغریفی البحرانی، قم، دارالصدیقة الشهیده، سماحة المرجع آية الله العظمی المیرزا جواد التبریزی، ۱۴۲۵ق، ۳۲ص.
۴۶. مصائب الحسین (علیه السلام) یوم الاربعین. المالیة معصومة حبیب الجریدان.
۴۷. مصائب حضرت زینب (علیها السلام)، از واقعه کربلا تا اربعین. مقصود باقری، تبریز، سالار، ۱۳۷۹، ۱۷۰ص.
۴۸. من آداب زیارة الاربعین. الشیخ مهدی تاج‌الدین، کربلاء المقدسة، مکتبة العلامة ابن فهد الحلی. ۲۰۱۳م.
۴۹. نخستین اربعین در کربلا، آیه‌الله قاضی طباطبایی. مقدمه آیه‌الله جعفر سبحانی، تلخیص و نگارش مهدی شمس‌الدین، تهران، شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه، ۱۳۷۵، ۷۱ص.
۵۰. النور المبین فی شرح زیارة الاربعین. مهدی تاج‌الدین، قم، دارالانصار، ۱۴۲۶ق، ۲۴۸ص.
۵۱. همراه با آل علی (علیهم السلام) (از عاشورا تا اربعین). حشمت‌الله قنبری همدانی، [برای] سازمان تبلیغات اسلامی، ستاد برگزاری برنامه‌های فرهنگی - تبلیغی سال حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۹، ۱۴۵ص.
۵۲. یا اهل العالم: پیاده‌روی میلیونی اربعین حسینی از دریچه دوربین. عکس سید احسان باقری، علی حیاتی؛ گردآوری و بازنویسی متن محمد کرم‌زاده، تهران، بیان معنوی، ۱۳۹۱، ۱۰۸ص.
۵۳. یوم الاربعین عند الحسین (علیه السلام). عبدالرزاق الموسوی المقرم، نجف، مطبعة القضاء، ۱۳۷۷ق، ۴۰ص.

ب) مقالات

۱. «إحياء الإسلام بإحياء قضية الوحدة». حسن يحيى، صدى الاربعين (كربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ق.)، ص ۹-۱۲.
۲. «إحياء أمر أهل البيت عليهم السلام وتعظيم الشعائر الحسينية». السيد أحمد الحسيني، صدى الاربعين (كربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ق.)، ص ۱۵-۲۳.
۳. «اربعين». دائرة المعارف تشيع، ج ۱، ص ۸۴.
۴. «اربعين امام حسين عليه السلام». حسين ظفري نژاد، ماهنامه پرسمان، ش ۱۰۸، دی ۱۳۹۰، ص ۱۸-۱۷.
۵. «اربعين ابوالشهداء عليه آلاف التحية والثناء». نصرت الله نورباني، آيين اسلام، ش ۲۵۱، ۱۸ آذر ۱۳۲۸، ص ۱-۲.
۶. «اربعين از دیدگاه رهبر». ماهنامه سرپاز، ش ۲۰۸، دی ۱۳۹۲، ص ۲۴.
۷. «اربعين امام حسين عليه السلام». يك گزارش اجمالی. رسول جعفريان، مقالات تاريخی، ص ۱۷۸-۱۷۱.
۸. «اربعين تداوم قيام حسینی». پیام انقلاب، ش ۹۶، آبان ۶۲، ص ۴-۷.
۹. «اربعين حسين بن علي عليه السلام (چهلمین روز پیکار سپاه حق با لشکر کفر و ننگ)». دانشوران، ش ۳، تیر ۱۳۴۳، ص ۷-۱۰.
۱۰. «اربعين حسینی و روز زیارتی حضرت اباعبدالله الحسین عليه السلام». محمود سوری، گلبرگ معرفت، ش ۷۳، فروردین ۱۳۸۵، ص ۳۶-۴۰.
۱۱. «اربعين حسینی». سیدرضا طاهری، اشارات، ش ۱۴۹، زمستان ۱۳۹۱، ص ۴۹-۶۶.
۱۲. «اربعين حسینی». طه تهامی، پیام زن، ش ۲۳۸، دی ۱۳۹۰، ص ۳۰-۳۵.
۱۳. «اربعين حسینی». محمدابراهیم محمدی، فرهنگ کوثر، ش ۶۴، زمستان ۱۳۸۴، ص ۲۹-۳۵.
۱۴. «اربعين حسینی؛ درس ها و پیام ها». پیام انقلاب، ش ۳۱، بهمن ۱۳۸۸، ص ۲.
۱۵. «اربعين سيد الشهداء عليه السلام». نصرت الله نورباني، آيين اسلام، ش ۲۷۱، آذر ۱۳۲۸، ص ۱-۲.
۱۶. «اربعين نور: اربعين حسینی». گلبرگ معرفت، ش ۶۱، فروردین ۱۳۸۴، ص ۴۹-۵۳.
۱۷. «اربعين و بازگشت کاروان حسینی به كربلا». حسين تربتی، مبلغان، ش ۱۷۲، آذر و دی ۱۳۹۲، ص ۲۸-۳۵.

۱۸. «اربعین، بلوغ عاشورا». محمدرضا سنگری، رشد معلم، ش ۱۰۲، تابستان ۱۳۷۳، ص ۴۵-۴۴.
۱۹. «اربعین، تداوم عاشورا». جواد محدثی، پیام زن، ش ۲۰۳، بهمن ۱۳۸۷، ص ۱۴-۱۵.
۲۰. «اربعین، روزی که سرهای مجلسیان درباری فرو افتاد». نشریه صف، ش ۲۵، دی ۱۳۶۰، ص ۱۱-۱۰.
۲۱. «اربعین، نگاهی به نقش تاریخ‌ساز امام سجاد علیه السلام بعد از فاجعه کربلا». نشریه جهاد، ش ۵۹، آذر ۱۳۶۲، ص ۳۳-۳۲.
۲۲. «اربعینة الامام الحسين علیه السلام فی وجدان الاسلام». عدنان عبدالنبی البلداوی، صدی الاربعین (کربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ق)، ص ۲۵-۳۲.
۲۳. «اسرار اربعین در تاریخ خلقت». دیدار آشنا، ش ۱۳۵، دی ۱۳۹۰، ص ۱۲-۱۴.
۲۴. «اگر اربعین نبود عاشورا گم می‌شد: مصاحبه با حجت الاسلام والمسلمین ارفع». پاسدار اسلام، ش ۳۶۱، دی ۱۳۹۰، ص ۱۹-۱۶.
۲۵. «با اربعین حسینی». دوماهنامه نیمرخ، ش ۲۶، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵، ص ۳۸-۳۹.
۲۶. «با کاروان اربعین». پگاه حوزه، ش ۳۱۸، دی ۱۳۹۰، ص ۳۶-۳۷.
۲۷. «پژوهشی در اربعین حسینی علیه السلام». محسن رنجبر، تاریخ در آینه پژوهش، ش ۵، بهار ۱۳۸۴، ص ۱۹۲-۱۵۷.
۲۸. «پیام آوران عاشورا (به مناسبت اربعین حسینی)». نشریه جهاد، ش ۴۳، آذر ۱۳۶۱، ص ۲۲-۱۸.
۲۹. «پیام اربعین در زیارت اربعین». عبدالکریم پاک‌نیا تبریزی، مبلغان، ش ۱۲۴، دی و بهمن ۱۳۸۸، ص ۲۵-۱۴.
۳۰. «تاملی پیرامون اربعین». احسانی، آفاق مهر، ش ۴۸، دی - اسفند ۱۳۹۰، ص ۱۱۸-۱۱۹.
۳۱. «التأیید الإلهی لزيارة الأربعین». الشیخ مکی فاضل، صدی الاربعین (کربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ق)، ص ۳۳-۴۲.
۳۲. «تحقیق درباره اولین اربعین». سیدمحمدعلی قاضی طباطبائی، موعود، ش ۸، خرداد و تیر ۱۳۷۷، ص ۲۷-۲۴.
۳۳. «تحقیقی درباره اربعین حسینی». محمدتقی سبحانی‌نیا، تاریخ در آینه پژوهش، ش ۶، تابستان ۱۳۸۴، ص ۱۴۷-۱۸۲.

۳۴. «تحلیل مبنای تاریخی اربعین حسینی». محمد فاضل، رواق اندیشه، ش ۱، خرداد و تیر ۱۳۸۰، ص ۳۲-۵.
۳۵. «جلوه‌های حماسیه سیاسی در زیارت اربعین». علی حائری مجد، اشارات، ش ۱۵۳، زمستان ۱۳۹۲، ص ۳۸-۳۹.
۳۶. «چگونگی پیدایش و برپایی مراسم اربعین حسینی در زنگبار». یاسر کنعانی، اخبار شیعیان، ش ۶۳، بهمن ۱۳۸۹، ص ۳۶.
۳۷. «در اربعین چه گذشت». گلستان قرآن، ش ۶۳، اردیبهشت ۱۳۸۰، ص ۲۷.
۳۸. «درس اربعین». معارف، ش ۱۰۰، آذر و دی ۱۳۹۲، ص ۲۲.
۳۹. «زیارة الأربعین من علامات المؤمن». کاظم البهادلی، الفرات، ش ۱۱، صفر ۱۴۲۳.
۴۰. «زیارة الأربعین هكذا تحدث عنها المعصومون... و التزم الحسینیون». تحقیق احمد الحسینی، شعائر، ش ۹، صفر ۱۴۳۲ق، ص ۸-۱۲.
۴۱. «زیارة الأربعین، نبض وحدة الأمة وألستضعفین». حسین کورانی، شعائر، ش ۴۶، ربیع الاول ۱۴۳۵ق، ص ۶-۷.
۴۲. «زیارت: نهضت پیاده‌روی اربعین». جواد محدثی، پیام انقلاب، ش ۱۵۸، اسفند ۱۳۶۴، ص ۶۵-۶۲.
۴۳. «سرّ قداست اربعین حسینی». محمد فاضل استرآبادی، اخبار شیعیان، ش ۱۷، فروردین ۱۳۸۶، ص ۴۰-۴۱.
۴۴. «سفر عشق: روایتی از پیاده‌روی اربعین از نجف تا کربلا». سید محمدجعفر محمودی، آفاق مهر، ش ۵۴، آذر و دی ۱۳۹۲، ص ۶-۱۳.
۴۵. «سلام بر کسی که زخم‌هایش التیام یافت». رقیه ندیری، اشارات، ش ۱۵۳، زمستان ۱۳۹۲، ص ۲۴-۳۲.
۴۶. «سلام بر تو که وارث تمام انبیایی: نگاهی به زیارت مهم اربعین که خواندنش یکی از نشانه‌های ایمان است». فاطمه مرشدی، خیمه، شماره ۸۳، دی ۱۳۹۰، ص ۹۰-۹۱.
۴۷. «شیعیان زنگبار و مراسم اربعین». وقف میراث جاویدان، ش ۳۹-۴۰، پاییز و زمستان ۱۳۸۱، ص ۹۱-۹۳.

۴۸. «عاشورا در زیارت اربعین». نصرالله شریفی، مجموعه عاشورا، ص ۲۰۱-۲۱۱.
۴۹. «فی اربعین الامام الحسین (ع)». سلمان هادی آل طعمه، المنبر الحسيني، ش ۲۱-۲۲، ربيع الاول ۱۴۲۸ق، ص ۲۳۸-۲۴۰.
۵۰. «مراسم الاربعین فی البحرین». مجلة شعائر، ش ۴۵، صفر ۱۴۳۵ق.
۵۱. «مطاف دل‌ها (به مناسبت اربعین حسین)». مهدی پیشوایی، درس‌هایی از مکتب اسلام، سال ۴۹، ش ۱۱، دی ۱۳۸۸، ص ۸۵.
۵۲. «معراج انسان‌ها در پیاده‌روی اربعین». عبدالکریم پاک‌نیا تبریزی، مبلغان، ش ۱۷۲، آذر و دی ۱۳۹۲، ص ۷۴-۸۲.
۵۳. «نگاهی به آموزه‌های دعای اربعین». سیدرضا طاهری، اشارات، ش ۸، زمستان ۱۳۹۱، ص ۵۱-۶۲.
۵۴. «نگاهی به زیارت اربعین سالار شهیدان (مبتنی بر آثار و اندیشه‌های حکیم الهی آیت‌الله جوادی آملی)». حسین محمودی، اشارات، ش ۴، زمستان ۱۳۹۰، ص ۴۷-۵۷.
۵۵. «نگاهی به کتاب: تحقیق درباره روز اربعین حضرت سیدالشهدا (علیه‌السلام)». کیهان فرهنگی، ش ۸، آبان ۱۳۶۳، ص ۴۳.
۵۶. «نوح السبایا والصحابه یوم الاربعین». السید صالح الشهرستانی، صدى الاربعین (کربلا، العتبة العباسية المقدسة، قسم الشؤون الفكرية والثقافية، ۱۴۳۴ق)، ص ۱۴۷-۱۵۲.
۵۷. «ویژگی‌های امام حسین (علیه‌السلام) در زیارت اربعین». عبدالکریم پاک‌نیا تبریزی، مبلغان، ش ۱۴۸، بهمن ۱۳۹۰، ص ۱۱۴-۱۲۵.

ج) پایان‌نامه

۱. ارائه ساختار مناسب مستند دینی - آیینی با مطالعه موردی اربعین حسینی در عراق. حسن امامی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی علی‌اصغر غلامرضایی و مشاوره محمود اربابی، دانشکده صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۲.